

TÜBİTAK

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu

**BİLİM ve TEKNOLOJİ YÜKSEK KURULU
YEDİNCİ TOPLANTISI**

24 Aralık 2001

**Gelişmelere İlişkin Değerlendirmeler
ve
Kararlar**

(2002/14 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Ekidir)

TÜBİTAK-ANKARA

İÇİNDEKİLER

I. Yeni Karar.....	3
II. Ek Kararlar	8
III. Ek Karar Gerektirmeyen Konulardaki Gelişmeler.....	14
IV. Sonuçlanan Konular	22

I. Yeni Karar

2001/1 Avrupa Birliği Programlarına Katılım

Bu karar ile geçen yıl alınmış olan “2000/2: Avrupa Birliği Programlarına Katılım” ve “2000/4: Ulusal Akademik Ağın ağdaş Düzeye çıkarılması” kararları birleştirilip genişletilerek yeniden dzenlenmiştir.

Karar No	: 2001/1
Karar Konusu	: Avrupa Birliği Programlarına Katılım
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: Dışışleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, YÖK, DPT, Hazine Müsteşarlığı, DTM, AB Genel Sekreterliği, TÜBA, TÜBİTAK

Gelişmeler ve Yeni Karar Gerekçesi:

Avrupa Araştırma Alanı (ERA) ve Altıncı Çerçeve Programı'na (FP6) Katılım

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK), 13 Aralık 2000 günlü toplantısında, Avrupa Birliği'nin Çerçeve Programlarına 6. Çerçeve Programı'ndan başlayarak katılmasına karar vermiş ve Dışışleri Bakanlığı ile AB Genel Sekreterliğini gerekli prosedürün tamamlanması konusunda, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ile DPT'yi de gerekli ödeneğin tahsisi ve ödenmesi ile ilgili hazırlık çalışmaları yapılması konusunda görevlendirmiştir. Öte yandan, 19 Mart 2001 günü açıklanan Ulusal Program'da da Türkiye'nin 6. Çerçeve Programı'na katılım konusundaki kararlılığı açıkça belirtilmiş ve yürürlükte olan 5. Çerçeve Programı'na proje bazında katılım teşvik edilmiştir. Bu kapsamda, 5. Çerçeve Programı'na mümkün olduğu ölçüde fazla projeye katılım sağlamak amacıyla, program çerçevesinde yayınlanan proje teklif çağrıları TÜBİTAK araştırma grupları aracılığıyla üniversitelere iletilmektedir. Halen yürürlükte olan 5. Çerçeve Programı'nda Türk bilim adamları 27 projede yer almaktadır.

Türkiye'nin 2002-2006 döneminde yürürlükte olacak 6. Çerçeve Programı'na tam katılımı için ödenecek katkı payı ve idari yapılanma kapsamında, gerekli ödeneğin ayrılması için 2002 yılı bütçe çalışmalarında gerekli girişimde bulunulmuştur. TÜBİTAK bu konudaki çabalarını Avrupa Birliği nezdinde sürdürmektedir. Bilim ve teknoloji alanında 2-3 Mayıs 2001'de Brüksel'de yapılan son Alt Komite toplantısında Türkiye'nin Avrupa Araştırma Alanı (ERA) ve 6. Çerçeve Programı'na yönelik görüşleri dile getirilmiştir. Avrupa Araştırma Alanı ve 6. Çerçeve Programı kapsamında Komisyon'un aday ülkelerin de katılımıyla gerçekleştirdiği konferans, seminer ve toplantılarına katılım sağlanmaktadır. Bu çerçevede 8-9 Mart 2001 ve 12 Temmuz 2001 tarihlerinde Brüksel'de düzenlenen "Integration of the Candidate Countries in the ERA" ve 21-22 Mayıs 2001 tarihlerinde Linköping, İsveç'te düzenlenen "The Role of Candidate Countries in EU-Research" başlıklı konferanslara TÜBİTAK'tan üst düzey katılım sağlanmıştır.

Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi, 5 Haziran 2001 tarihinde aldığı kararla Avrupa Birliği Komisyonu'na, Türkiye'nin anlaşma imzalamış diğer aday ülkelerle birlikte tüm topluluk programlarına eşit şartlarda katılabilmesi için Türkiye ile bir çerçeve anlaşması imzalanabilmesi amacı ile görüşmelere başlama yetkisi vermiştir. AB'nin araştırma ve teknoloji geliştirme alanındaki yukarıda anılan Çerçeve programlarına katılım için söz konusu çerçeve anlaşmasının imzalanması ön koşuldur. Bu anlaşmanın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanması gerektiğinden, uzunca bir süre alabileceği düşünölen bu işlemlere bir an önce başlanması önem taşımaktadır. Bu konudaki girişimler Dışışleri Bakanlığı tarafından sürdürölmektedir.

Önemli büyüklükte bir katılım payı ödenerek Altıncı Çerçeve Programı'na katıldığında, Türk bilim adamlarının çok sayıda ve uluslararası düzeyde araştırma projesi önerisi üreterek bunları AB değerlendirmesinden başarıyla geçirmeleri ve böylece ödenmiş olan katılım payını proje desteği olarak, olabildiğince yüksek oranda, geri getirebilmeleri gerekmektedir. Bu alandaki başarı, Avrupa Birliği değerlendirme ölçütlerini çok iyi özümsemeyi, proje önerilerine bunu yansıtılabilmeyi, ayrıca, hem biçim hem de içerik bakımından proje önerisi hazırlama yöntemlerini çok iyi uygulayabilmeyi gerektirir. Diğer aday ölkelerde, bunu sağlayabilmek amacıyla başarıyla uygulanmış olan "Temas Noktası (Contact Point) Düzeni" diye adlandırılan bir örgütlenmenin, Avrupa Birliği ile işbirliği

içinde, ülkemizde de oluşturulması gerekmektedir. “Temas Noktası” diye adlandırılan seçkin uzmanların Avrupa Birliği proje değerlendirme ve destekleme düzenini iyice öğrenmeleri çeşitli ziyaretler ve düzenlenecek kurslarla sağlanacak, daha sonra bu uzmanlar bu bilgileri proje önerisi vermeyi tasarlayan kurum ve kuruluşların araştırmacılarına aktaracaklardır. FP6’ye sunulacak projeler, temas noktalarının ön incelemesinden geçirilecek, onların yapacağı önerilerle iyileştirilecek ve böylece AB değerlendirmesinde başarılı olmaları olasılığı yükseltilecektir.

“eAvrupa+” Programı ve “eTürkiye” Çalışmaları

Avrupa Komisyonu tarafından Aralık 1999’da kabul edilen “eAvrupa Girişimi”, Avrupa’yı dünyanın en dinamik ve rekabet gücü en yüksek bilgiye dayalı ekonomisine dönüştürmeyi ve bilgi toplumunun oluşturulmasını amaçlamaktadır. Bu bağlamda 15 üye ülke için gerekli altyapıyı oluşturmak için 2002 yılı sonuna kadar sürecek bir Eylem Planı hazırlanmış ve Plan çerçevesinde özel hedefler ve hedeflere ulaşma yolunda kaydedilen gelişmeleri ölçmeye yönelik kriterler belirlenmiştir.

11-12 Mayıs 2000 tarihlerinde Varşova’da düzenlenen “Avrupa Bilgi Toplumu Bakanlar Konferansı”nda, Avrupa Birliği aday ülkeleri için de eAvrupa Eylem Planı’na benzer, eAvrupa+ adı altında bir Eylem Planı oluşturulması kararlaştırılmıştır. Bunun üzerine AB Bilgi Toplumu Üst Düzey Karma Komitesi’nin (EU-CEEC JHLC) 2-4 Ekim 2000 tarihinde yapılan 5. Toplantısında, Türkiye, Malta ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin, AB’ye aday diğer ülkeler olarak eAvrupa+ çalışmalarına katılmaları kabul edilmiş ve Türkiye 13-14 Mart 2001 tarihinde yapılan 6. JHLC toplantısına davet edilmiştir. Avrupa Komisyonu, Türkiye’yi TÜBİTAK’ın temsil ettiği bu toplantıda, aday ülkeler için eAvrupa+ hedef ve ölçme kriterlerini temel alan bir taslak eylem planı hazırlanması kararını almıştır. Dışişleri Bakanlığı’nda 11 Nisan 2001 tarihinde gerçekleştirilen toplantıda eAvrupa+ girişiminin sekreteryasını TÜBİTAK’ın yürütmesi kararı alınmıştır. 24 Nisan 2001 tarihinde TÜBİTAK’ta düzenlenen toplantıda, Türkiye’deki sorumlu aktörler ve hedef tarihler belirlenmiştir. Bu çalışmaların sonuçları, 3 Mayıs 2001 tarihli 7. JHLC toplantısında TÜBİTAK Başkanı tarafından ülke görüşleri olarak dile getirilmiştir.

AB Komisyonu Başkanı Sn. Prodi tarafından taslak eylem planı ilgili hükümetlere gönderilmiş ve katılım onayları alınmıştır. Türkiye’nin bu programa katılma kararı, Göteburg Zirvesi öncesi Başbakan Sn. Ecevit tarafından AB’ye bildirilmiştir. Böylece ülkemiz “eAvrupa+” girişiminin resmi bir üyesi olmuştur. 15-16 Haziran 2001 tarihlerinde Göteburg’da yapılan AB Zirvesi’nde Eylem Planı resmen açıklanmıştır. Bu eylem planının aday ülkelerde hayata geçirilmesi için öngörülen nihai tarih 2003 yılı sonudur.

Avrupa Birliği Programları kapsamında yukarıda ayrıntıları verilen eAvrupa+ eylem planının, örneğin (1b) maddesi "Araştırmacılar ve Öğrenciler İçin Daha Hızlı İnternet", (2a) maddesi "Gençliğin Sayısal Çağa Hazırlanması: Bütün Okullara İnternet", (3b) maddesi ise "e-Devlet: Kamu Hizmetlerine Elektronik Erişim" başlıklarını taşımaktadır. Burada öğrencilerden kastedilen öncelikle üniversite öğrencileri olup, kamu hizmetleri arasında kütüphane ve dokümantasyon hizmetleri de yer almaktadır. Türkiye’de araştırmacılar ve üniversite öğrencileri için İnternet altyapısı, kütüphane ve dokümantasyon hizmetlerini TÜBİTAK sağlamaktadır.

Ulusal Akademik Ağ, eTürkiye ve eAvrupa girişiminin ayrılmaz ve önemli bir parçasıdır. 140’ı aşkın üniversite birimi ve araştırma kuruluşunda, 1,5 milyon yüksek öğretim öğrencisi ve 65.000 civarında öğretim elemanının yararlandığı Ulusal Akademik Ağın şu andaki durumu 4 Mbit’e kadar çıkan hızlarda omurga ağına bağlayan bir iç ağ, bu bağlantıları destekleyen 34 Mbit’lik kapasitede bir omurga ağı, bu omurgayı 50 Mbit geliş hızında bir kapasite ile yurtdışına bağlayan hatlar şeklindedir. Türkiye’deki üniversitelerin ve araştırma kuruluşlarının şu anki en düşük ihtiyaç düzeyi ise, Türkiye Enformasyon Altyapısı Ana Planı (TUENA) çalışmasında belirlendiği üzere, en yavaşı 2 Mbit’lik hızlarda bağlantılardan başlayan ve uzaktan eğitim uygulamalarında sunucu pozisyonundaki üniversiteler için 34 Mbit’e kadar çıkan hızlarda omurga ağına bağlayan bir iç ağa,

bu bağlantıları destekleyecek en az 155 Mbit'lik kapasitede bir omurga ağına, bu omurgayı da en az 155 Mbit geliş hızında bir kapasite ile yurtdışına bağlayacak bir yapıdır. Bu iyileştirilmiş yapı için gerekli yıllık bütçe 18 milyon ABD dolarıdır.

Bu hızlar bile eAvrupa+ standardının çok altındadır. Örneğin, Avrupa Akademik Ağının 2001 yılı sonunda gerçekleşecek olan hızı 10.000 Mbit olacaktır. AB ülkeleri içinde İnternet hatları kapasitesi açısından en zayıf durumda olan Yunanistan'da 189 Mbit olan dış bağlantı kapasitesi 1.244 Mbit'e yükseltilecektir.

Dünyada çok yaygın olarak kullanılmaya başlamış olan uzaktan senkron veya asenkron eğitim olanaklarının en yaygın ve doğal uzantısı olan Akademik İnternet, Türkiye'nin yetişmiş insan açığını hızla kapatarak, Avrupa Birliği'ne entegrasyonda ihtiyaç duyulacak olan kadroların yetiştirilmesinde çok önemli rol oynayacaktır. İnternet'in toplumun eğitiminde ne kadar önemli bir araç olduğu ve önümüzdeki yıllarda haberleşmenin ve bilgiye ulaşmanın büyük ölçekte elektronik ortamda yapılacağı göz önüne alınarak bu alana gerekli kaynak ayrılmalıdır.

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun 13 Aralık 2000 tarihli toplantısında alınmış ve 7 Şubat 2001 gün ve 2001/8 sayılı Başbakanlık genelgesi ile duyurulmuş olan 2000/4 sayılı kararında, "Üniversite ve araştırma geliştirme kurumlarının bilgi kaynaklarına elektronik ortamda hızla erişmelerini sağlamak, bir yandan öğretimle araştırmanın bütünleşmesini ve ortak araştırmayı desteklemek, bir yandan da sağlık ve eğitim alanlarında üniversitelerin uzaktan hizmet vermelerini mümkün kılmak amacıyla kurulan TÜBİTAK Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi'nin (ULAKBİM) hizmet kalitesinin uluslararası standartlara yükseltilebilmesi için gerekli ödeneğin TÜBİTAK bütçesi dışında ayrı bir kalem olarak kesintisiz ve düzenli bir şekilde sağlanmasının temini için Yüksek Planlama Kurulu'na sunulmasına" karar verilmiştir. Bu konuda gerekli girişimlerde bulunulmuş, ancak henüz bir sonuç alınamamıştır.

Karar:

- a) Avrupa Birliği Altıncı Çerçeve Programları'na katılımın ÷lkemize sağlayabileceği yararlar ve getireceği yasal ve mali yükümlölüklerin kapsamlı bir biçimde değerlendirilmesi gerektiği göz önüne alınarak:

Avrupa Birliği Altıncı Çerçeve Programına tam katılımıla ilgili hususlar değerlendirilerek; konuyla ilgili yasal ve mali yükümlölüklerin TÜBİTAK koordinatörlüğünde, Dışışleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, YÖK, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, DPT ve Hazine Müsteşarlığı üst düzey yetkililerince incelenerek rapor edilmesine; bu konuda gerekli ilke kararlarının, üç ay içinde gerçekleştirilecek Sekizinci BTYK Toplantısı'nda alınarak Hükümete sunulmasına;

- b) TÜBİTAK'ın üniversiteler ve araştırma kuruluşları ile yakın ve doğal ilişkileri, yıllar boyunca sağladığı araştırma projesi önerisi geliştirme ve değerlendirme deneyim birikimi göz önünde bulundurularak:

Avrupa Birliği Çerçeve Programları ile ilişkileri düzenlemek üzere "Temas Noktası Düzeni" örgütlenmesinin, konuyla yakından ilgili kuruluşlarla (YÖK ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği gibi) işbirliği içinde, TÜBİTAK bünyesinde gerçekleştirilmesine;

- c) "eAvrupa+" ve "eTürkiye" girişiminin ayrılmaz ve önemli bir parçası olan Ulusal Akademik Ağın, 140'ı aşkın üniversite birimi ve araştırma kuruluşunda 1,5 milyon yüksek öğretim öğrencisi ve 65.000 civarında öğretim elemanına hizmet verdiği göz önünde bulundurularak:

Ulusal Akademik Ağın Avrupa akademik ağ sistemine uyum sağlayabilecek hız ve kapasiteye ulaştırılabilmesi için gerekli olan yıllık 18 milyon ABD doları büyüklüğündeki bütçenin, YÖK, DPT ve TÜBİTAK ile koordine ederek Maliye Bakanlığı tarafından sağlanması;

karar verilmiştir.

II. Ek Kararlar

2000/1 “Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları: 2003-2023 Strateji Belgesi”nin Hazırlanması

2000/7 Devlet İhale Kanunu’nda AR-GE Faaliyetlerinde Kullanılacak Pay Ayrılması

Karar No	: 2000/1
Karar Konusu	: “Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları: 2003-2023 Strateji Belgesi”nin Hazırlanması
Sorumlu Kuruluş	: TÜBİTAK
İlgili Kuruluşlar	: Milli Savunma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, MGK Genel Sekreterliği, YÖK, YÖK tarafından belirlenecek üniversiteler, AB Genel Sekreterliği, DPT Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, DTM, SSM, TÜBA, TAEK, DİE, GAP İdaresi Başkanlığı, Telekomünikasyon Kurumu, KOSGEB, TPE, MPM, TTGV, ilgili sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve birlikleri.

Gelişmeler:

Bilim ve teknoloji uzun dönemde ekonomik ve toplumsal gelişmenin en önemli unsuru, bilim ve teknoloji politikaları ise bu gelişmenin yönünü ve hızını etkilemenin bir aracıdır. Bu saptamadan hareketle BTYK Altıncı Toplantısında, Cumhuriyetimizin 100. Yılında Atatürk’ün işaret ettiği muasır medeniyet seviyesine ulaşmak üzere, Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları: 2003-2023 Strateji Belgesi’nin hazırlanması kararlaştırılmıştır. Bu Strateji Belgesi’nin hazırlanması için önerilen ana proje ve beş alt projenin detaylandırılması ve konuyla ilgili diğer kurum ve kuruluşlar ile eşgüdüm içinde yürütülmesi görevi TÜBİTAK’a verilmiştir.

TÜBİTAK bünyesinde yürütülen hazırlık çalışmalarında öncelikle diğer ülkelerde yapılan benzer çalışmalar kapsamlı bir şekilde derlenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu süreçte, uzun dönemli bilim ve teknoloji stratejilerinin oluşturulmasında “teknoloji öngörü” çalışmalarının bütün dünyada yaygın bir politika aracı olarak kullanıldığı, teknoloji öngörü çalışmalarının AB üyesi ve aday ülkelerin büyük çoğunluğunda tamamlanmış veya halen sürdürülmekte olduğu, bu gelişmeler sonucu Avrupa Komisyonu’nun “Avrupa Teknoloji Öngörüsü”nü bilim ve teknoloji politikalarının belirlenmesinde bir araç olarak kullanmaya karar verdiği ve bu kararı 2000 yılında tamamlanan “Futures” Projesi ile gerçekleştirdiği gözlenmiştir. Bu nedenlerle, diğer başarılı ülke örneklerinde görüldüğü gibi, Türkiye için geliştirilecek uzun dönemli bilim ve teknoloji stratejilerinin teknoloji öngörü çalışmasına dayanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Yukarıda anılan AB öngörü projesinin devamı niteliğindeki aday ülkelere yönelik “Enlargement Futures” Projesi ise halen sürdürülmekte olup, TÜBİTAK bu projedeki toplam beş panelin üçünde Türkiye’yi temsil etmekte ve paneller arasındaki iletişimi sağlamaktadır.

“Bugünün kararlarıyla geleceği oluşturma” amacıyla yürütülen teknoloji öngörü çalışmaları, ulusal önceliklerin ve ekonomik/teknolojik taleplerin saptanabilmesi için bütün toplum kesimlerinin katkısını gerektirmektedir. Geniş kapsamlı olarak yürütülecek teknoloji öngörü çalışmasının Türkiye’de ilk kez gerçekleştirilecek olması ve bundan sonra da yürütülecek çalışmalar için bir bilgi birikiminin sağlanabilmesi amacıyla hazırlık çalışmaları da kapsamlı tutulmuş, çalışmayı yürütecek araştırmacıların eğitimi ve ilgili kesimlerle gerçekleştirilen ön görüşmeler ve toplantılar sonucu 2003-2023 Strateji Belgesi’nin hazırlanması için yürütülmesi düşünülen proje çalışmaları yeniden tanımlanmış ve detaylı bir şekilde tasarlanmıştır.

Hazırlık çalışmaları kapsamında 20-21 Eylül 2001 tarihlerinde TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi’nde, OECD Bilim ve Teknoloji Politikaları Bölümü Başkanı, Avrupa Komisyonu Araştırma

Genel Müdürlüğü Öngörü Bölümü Başkanı, Avrupa Komisyonu “Futures” Projesi Yürütücüsü ve Yunanistan Ulusal Araştırma Vakfı başkanı gibi seçkin uzmanların ve yurt içinden yüzden fazla araştırmacının katılımıyla “Kritek 2001: Kritik Teknolojiler Sempozyumu” düzenlenmiştir. Projenin yürütülmesiyle görevli iki TÜBİTAK elemanı, UNIDO’nun 8-12 Ekim 2001 tarihlerinde Budapeşte’de düzenlendiği Teknoloji Öngörü Eğitim Semineri’ne katılmıştır. Benzer eğitim çalışmalarının projede görev alacak uzmanlara sunulması amacıyla UNIDO ve PREST Enstitüsü nezdinde girişimler devam etmektedir. Ayrıca öngörü çalışması yapan ülke örneklerine ilişkin derleme ve değerlendirme çalışması sonuçları kısa bir süre içerisinde bir kitap olarak yayımlanacaktır.

Hazırlık çalışmaları sonucu “Vizyon 2023: Bilim ve Teknoloji Stratejileri” adı verilen çalışmanın dört alt proje ile desteklenmesi öngörülmektedir.

1. Teknoloji Öngörü Projesi
2. Ulusal Teknoloji Envanteri Projesi
3. Türk Araştırmacılar Envanteri Projesi
4. Ulusal AR-GE Altyapısı Projesi

Yukarıda belirtildiği gibi, “Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları: 2003-2023 Strateji Belgesi”nin hazırlanmasında temel oluşturacak olan Teknoloji Öngörü Projesi’nin ilgili sosyo-ekonomik faaliyetler için oluşturulacak paneller tarafından yürütülmesi, panel konularıyla ilgili teknoloji arz ve talep koşullarının geniş katılımlı araştırma yöntemleri kullanılarak değerlendirilmesi, teknolojik önceliklerin ve stratejik öneme sahip teknolojilerin belirlenmesi ve belirlenen stratejik teknolojilerin geliştirilmesi, uygulanması ve yaygınlaştırılmasına ilişkin politikaların önerilmesi öngörülmektedir. Mevcut durumun nesnel veriler ile analiz edilmesine yönelik olan Ulusal Teknoloji Envanteri Projesi, Araştırmacılar Envanteri Projesi ve Ulusal AR-GE Altyapısı Projesi ile ilgili sektörlerin teknolojik düzeyi, teknoloji edinim kaynakları ve yöntemleri, araştırmacılar envanteri ve ulusal yenilik sisteminin kurumsal yapısına ilişkin bilgi elde edilecektir.

Bu projeler bir bütünsellik oluşturduğu ve çalışmanın nihai ürünü “Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları: 2003-2023 Strateji Belgesi” olacağı için, ortak bir Yönlendirme Kurulu’nun oluşturulması uygun görülmektedir. Yönlendirme Kurulu, ana vizyon, tema, senaryo, teknoloji ölçütleri, panel konuları ve üyeleri vb. konularda geliştireceği öneriler ile projeyi yönlendirecektir. Projenin yürütülmesi ve alt projeler arasında eşgüdümün sağlanması amacıyla TÜBİTAK bünyesinde bir Yönetim Kurulu oluşturulacaktır. Projelerin iş tanımı ve programı tamamlanmış olup, Yönlendirme Kurulu’nun ilk toplantısıyla birlikte uygulamaya geçilecektir. Alt projelerin eşzamanlı olarak yürütülmesi ve 2003 yılı içinde tamamlanması öngörülmektedir. Alt projeler tamamlandıktan sonra “Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları: 2003-2023 Strateji Belgesi” hazırlanacak ve Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu’nun 2003 yılı toplantısına sunulacaktır.

Sorunlar ve Ek Karar Gereçekleri:

Türkiye’de ilk kez gerçekleştirilecek olan teknoloji öngörüsünün Strateji Belgesi çalışmasının omurgasını oluşturacak bir ağırlıkta olması nedeniyle, hazırlık çalışmaları ve alt projelerin detaylandırılması beklenenin üzerinde zaman almıştır. Geline aşamada ana ve alt projeler bu yeni içerikleriyle ayrıntılı bir şekilde tasarlanmış ve Strateji Belgesi’nin BTYK’nın 2003 yılı toplantısına sunulması planlanmıştır. BTYK Altıncı Toplantısı’nda alınan karar uyarınca 2002 bütçesinden proje için kaynak ayrılmasını teminen YPK’ya yapılması gereken başvuru bu gecikme nedeniyle gerçekleştirilememiştir. Bu durumda projenin 2002 yılı giderlerinin TÜBİTAK kaynaklarından ve kısmen de Stratejik Odak Projeleri kapsamında DTM’den sağlanması, 2003 yılı için ise ulusal bütçeden kaynak sağlamak üzere girişimde bulunulması öngörülmektedir. Projenin yürütülmesi sırasında gerek duyulacak uzman kadrosu için TÜBİTAK dışındaki kamu ve özel kuruluşlardan katkı sağlanması planlanmıştır.

Ek Karar:

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Altıncı Toplantısında alınan 2000/1 numaralı karar gereğince TÜBİTAK tarafından yürütülen hazırlık çalışmaları sonucunda ortaya çıkan yeni içerik ve boyutlar göz önüne alınarak:

- a) Karar başlığının “Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları: 2003-2023 Strateji Belgesi'nin Hazırlanması”, bu karar kapsamında yürütülecek 2000/1 no.lu projenin adının ise “Vizyon 2023: Bilim ve Teknoloji Stratejileri” olarak değiştirilmesine; bu ana projenin “Teknoloji Öngörüsü”, “Ulusal Teknoloji Envanteri”, “Türk Araştırmacılar Envanteri” ve “Ulusal AR-GE Altyapısı” alt projelerinden oluşmasına;
- b) “Vizyon 2023: Bilim ve Teknoloji Stratejileri” ana projesinin:
  - Aşağıdaki şekilde örgütlenmesine:
    - Proje Yönlendirme Kurulu
    - Proje Yönetim Kurulu
    - Alt Proje Grupları
  - Proje Yönlendirme Kurulu'nun TÜBİTAK'ın koordinasyonunda: Milli Savunma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, MGK Genel Sekreterliği, YÖK, YÖK tarafından belirlenecek üniversiteler, AB Genel Sekreterliği, DPT Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, DTM, SSM, TÜBA, TAEK, DİE, GAP İdaresi Başkanlığı, Telekomünikasyon Kurumu, KOSGEB, TPE, MPM, TTGV, ilgili sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve birliklerinin üst düzey temsilcilerinden oluşmasına;
  - Proje Yönetim Kurulu'nun TÜBİTAK bünyesinde kurulmasına ve Proje Gruplarının Yönetim Kurulu tarafından oluşturulmasına;
- c) Yönlendirme Kurulu'nda temsil edilen kurum ve kuruluşların, Yönetim Kurulu'nun talebi doğrultusunda, Proje Gruplarında ihtiyaç duyulacak uzman desteğini sağlamalarına,
- d) Projenin 2002 yılı giderlerinin Stratejik Odak Projeleri kapsamında DTM kaynaklarından ve TÜBİTAK yatırım bütçesinin bazı fasıllarında yapılacak tasarrufların proje bütçesine aktarılması suretiyle karşılanmasına; 2003 yılı giderleri için gerekli bütçenin DPT, DTM ve TÜBİTAK ile koordine ederek Maliye Bakanlığı tarafından sağlanmasını teminen, projenin 2003 yılı bütçe gereksiniminin belirlenerek üç ay içinde yapılacak Sekizinci BTYK Toplantısına getirilmesine;

karar verilmiştir.

Karar No	: 2000/7
Karar Konusu	: Devlet İhale Kanunu'nda AR-GE Faaliyetlerinde Kullanılacak Pay Ayrılması
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, TÜBİTAK

Gelişmeler ve Ek Karar Gerekçesi:

İleri teknoloji içeren mal, hizmet ve özellikle AR-GE hizmeti tedariklerinde, alışlagelmiş mal ve hizmet tedarikine kurgulanmış mevcut mevzuat yeterli olmamakta, çağdaş usullerin benimsenmesi gerekmektedir. İleri sanayi ülkelerinin kamu alımlarını ülkelerinin bilim, teknoloji ve inovasyon yeteneklerini geliştirmek amacıyla kullandıkları bilinmektedir. Başta Avrupa Birliği olmak üzere bütün gelişmiş ülkelerdeki yasal düzenlemeler buna olanak sağlamaktadır. Ayrıca savunma, güvenlik ve istihbarat ile ilgili her türlü alımlar istisna olarak değerlendirilmekte, kamunun gizlilik dereceli mal ve hizmet alımlarında güvenlik belgesi aranmaktadır. Yeni yasal düzenlemelerin, rekabete açıklık ve saydamlık gibi konularda Avrupa Birliği Müktesebatı'na uyum sağlanmasının yanında, bu nitelikteki kamu alımlarının ülkenin çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilmesini de gözetmesi gerekli görülmektedir.

BTYK 2886 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde yeniden düzenlenmesine yönelik olarak 1997 yılından bu yana bir dizi kararlar almıştır:

- BTYK'nın 97/14 sayılı ve "Kamunun Orta ve Uzun Vadeli Tedarik Politikasına İlişkin Düzenlemeler" başlıklı kararı doğrultusunda, kamu alımlarının ülkemizin bilim ve teknoloji yeteneğini yükseltmesini teminen, söz konusu yasayı günün şartlarına uygun hale getirilmek üzere Maliye, Bayındırlık ve İskan, Sanayi ve Ticaret Bakanlıkları görevli kılınmış ve yürütülen çalışmalara Milli Eğitim Bakanlığı ile TÜBİTAK da katılmıştır. TÜBİTAK ayrıca, ilgili kuruluşlara gönderilen Kamu İhale Kanunu Tasarısında yukarıda belirtilen görüşler doğrultusunda saptadığı eksiklikleri 04.08.2000 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na bildirmiştir.
- BTYK'nın 97/16 sayılı ve "Savunma Sanayimizin Geliştirilmesi ve AR-GE'ye Dayalı Tedarik Sistemimizin Kurulması" başlıklı kararı doğrultusunda, Milli Savunma Bakanlığı AR-GE Daire Başkanlığı koordinatörlüğünde yürütülen çalışmalar da aynı hususlara işaret etmektedir.
- Son olarak, BTYK'nın bir önceki toplantısında 2000/7 sayılı ve "Devlet İhale Kanunu'nda AR-GE Faaliyetlerinde Kullanılacak Pay Ayrılması" başlıklı karar alınarak, kamu alımlarında satın alma bedelinin (KDV hariç) %1'inin AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla ayrılması için gerekli usul ve esaslarının belirlenmesini teminen Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı görevlendirilmiştir. Aynı toplantıda ayrıca, BTYK 97/14 sayılı kararın bu karar kapsamına alınması ile söz konusu yasal düzenlemelerin başlangıçta belirtilen hususlar doğrultusunda bütünlük içinde ele alınması uygun bulunmuştur.

TBMM'de görüşülme aşamasına gelmiş bulunan ve 4 Ekim 2001 tarihinde TÜBİTAK'a ulaşan Kamu İhale Kanunu Tasarısı'nda ilgili BTYK kararları çerçevesinde önemli bazı hususların yer almadığı görülmüştür. Anılan BTYK kararlarının özüne uygun olarak, kamu tedariki yoluyla ülkenin ileri teknoloji üretiminin ve inovasyon yeteneğinin geliştirilmesini teminen Kanun Tasarısı'nda yapılması yararlı görülen değişiklikler (ve diğer düzeltme önerileri) 20.11.2001 tarihinde TÜBİTAK tarafından Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı'na arz edilmiştir.

Türkiye ileri teknoloji malları satın alarak, diğer sanayi ülkelerinin AR-GE faaliyetlerine ve teknoloji üretimlerine dolaylı biçimde yardım etmektedir. Gelişmiş ülkelerin AR-GE'sine katkıda bulunmak yerine, ülkemizde bu alandaki gelişmeye doğrudan katkı yapmanın çok etkili bir yolu şu anda görüşülmekte olan Kanun Tasarısında gerekli düzenlemeleri yapmaktır. Savunma ve güvenlik ile ilgili alımlara tasarının 3b maddesiyle getirilen istisnaların kapsamını genişleten ve teknoloji üretimi gibi AR-GE'ye dayalı alımlarda farklı açılımlar içerebilen düzenlemelerin, yasalaşma aşamasındaki Kamu İhale Kanunu Tasarısı'nda yer almasının temin edilmesi öngörülen amacı sağlayabilecektir.

Ek Karar:

Kamu alımlarını düzenleyen yasanın, Avrupa Birliği ve diğer gelişmiş ülkelerde uygulandığı üzere,

- Savunma, istihbarat ve güvenlik gibi konularda AR-GE'ye dayalı alımlara geniş çapta istisnalar getirmesi;
- Üniversiteler ve bilimsel ve teknolojik araştırma kurumları tarafından AR-GE faaliyetleri ile ilgili yapılan alımları da istisna kapsamına alması;
- AR-GE'ye dayalı alımların gerektirdiği özel uygulamaları mümkün kılması;
- Ülkemizin bilim ve teknoloji yeteneğini yükseltmek için etkin bir araç olarak kullanılmasına olanak vermesi;
- Kamu alımlarından, AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesine yönelik kaynak yaratmak üzere %1 pay ayrılmasını sağlaması;

amacıyla:

TBMM'de görüşülme aşamasında olan Kamu İhale Kanunu Tasarısı'nda ilgili değişikliklerin yapılabilmesi için, gerekli girişimlerin Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı tarafından uygun görülen platformlarda yürütülmesine,

karar verilmiştir.

III. Ek Karar Gerektirmeyen Konulardaki Gelişmeler

2000/3 Tarımda Ulusal Biyoteknoloji Araştırmaları Programı Hazırlanması

2000/5 Ulusal Enerji Teknolojileri Araştırmaları Programı Hazırlanması

2000/6 Deprem Araştırmalarının Koordinasyonu

97/09 Ulusal AR-GE Bütçesi Oluşturulması

97/17 Ulusal Havacılık ve Uzay Çalışmaları Konseyi'nin Kurulması ve Ulusal Uzay Politikasının Hazırlanması

Karar No	: 2000/3
Karar Konusu	: Tarımda Ulusal Biyoteknoloji Araştırmaları Programı Hazırlanması
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, Üniversiteler, DPT, DTM, TÜBA, TÜBİTAK, GAP İdaresi Başkanlığı
Gelişmeler:	<p>Bu Karar uyarınca, tarımda biyoteknoloji alanında Türkiye'nin araştırmacı altyapısını belirlemeye yönelik bir envanter çalışması yapılmıştır. Bu çalışma ile bitki, hayvan ve mikroorganizma alanlarında biyoteknoloji kapsamında araştırma yapan uzmanların adresleri, araştırma alanları, tamamladıkları ve halen yürütmekte oldukları projeler ve kaynakları, varsa danışmanlığını yürüttükleri yüksek lisans ve doktora tezleri ve yayınları saptanmıştır. TÜBİTAK web sayfasında duyurulan bu anket çalışması internet ortamında yürütülmüş ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve üniversiteler bu çalışmadan yazı ile de haberdar edilmiştir. 20 Mayıs - 1 Temmuz tarihleri arasında yapılan anket çalışmasına elektronik ortamda 81 yanıt gelmiştir. Yanıtların değerlendirilmesi sonuçlanmış olup, 2002 yılı başlarında tarımda biyoteknoloji alanında Türkiye'nin araştırma öncelikleri saptamaya yönelik olarak, söz konusu uzmanların katılacakları bir Arama Toplantısı düzenlenecektir. Bu toplantı ile ayrıca, ilerde başlatılabilecek ortak araştırma projelerine zemin hazırlamak üzere, ülkenin çeşitli yerlerinden gelen araştırmacılar arasında bir iletişim yaratılması da hedeflenmektedir.</p> <p>“Türkiye’de Biyoteknoloji/Gen Mühendisliği Çalışmalarında Düzenleyici Kuralların Belirlenmesi” konusundaki 97/19 no.lu Karar, 13 Aralık 2000 tarihli BTYK toplantısında bu karar kapsamına alınmıştır. Daha önce 97/19 kararı doğrultusunda hazırlanmış olan “Ulusal Biyogüvenlik Kurulu” Yasa taslağına, TÜBİTAK Biyoteknoloji Komitesi tarafından, hukuksal konularda gerekli uzman desteği de alınarak son şekli verilmiştir.</p> <p>Diğer taraftan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, ülkemizin de imzalamış olduğu Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi Cartagena Biyogüvenlik Protokolünün uygulanması için ihtiyaç duyulan yasal, idari ve teknik yapıyı oluşturmak üzere, UNEP-GEF destekli “Ulusal Biyogüvenlik Çerçevesinin Geliştirilmesi Projesi”ni başlatmıştır. Yukarıda anılan Ulusal Biyogüvenlik Kurulu Yasa taslağı çalışması, konu ile yakın ilgisi nedeniyle, bu proje kapsamında değerlendirilmek üzere Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’na iletilecektir.</p> <p>Biyogüvenlik konularının tartışılması ve biyogüvenlik ile ilgili yasal mevzuatın oluşturulması aşamasında uluslararası deneyimlerden yararlanılması amacıyla ABD, Belçika ve İsrail’den uzmanların katılımıyla 2001 yılı Ekim ayında yapılması planlanan çalıştay, yabancı uzmanların isteği ile 2002 yılı Şubat ayına ertelenmiştir.</p>

Karar No	: 2000/5
Karar Konusu	: Ulusal Enerji Teknolojileri Araştırmaları Programı Hazırlanması
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, DPT, TAEK, TÜBİTAK, EİEİ, TTGV

Gelişmeler:

Bu karar uyarınca, TÜBİTAK-TTGV Bilim-Teknoloji-Sanayi Tartışmaları Platformu'na 1998 yılında yayınlanmış ve BTYK'nın 2 Haziran 1998 tarihli toplantısında kabul edilmiş "Enerji Teknolojileri Politikası Çalışma Grubu Raporu"nda ön görülen "*Enerjinin Etkin Kullanımı ve Enerji Tasarrufu, Daha Temiz ve Verimli Enerji Üretim Stratejileri ile Yenilenebilir Kaynakların Kullanımının Artırılması ve bu Alandaki Teknolojik Yeteneğin Yükseltilmesi*" ilkeleri çerçevesinde enerji alanındaki AR-GE konu ve önceliklerini belirleme amacına yönelik olarak, TÜBİTAK koordinatörlüğünde bir Çalışma Grubu oluşturulmuş ve bu Grup ilk toplantısını 5 Şubat 2001 tarihinde yaparak çalışmaya başlamıştır.

Çalışma Grubunda TÜBİTAK, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı, TAEK, TKİ, EİEİ, TPAO, TEDAŞ, TEAŞ, DSİ, BOTAS, ODTÜ, İTÜ, BÜ ve çeşitli özel kuruluşlardan konunun uzmanı 35 temsilci yer almaktadır.

Çalışma Grubu 11 Haziran 2001 tarihli ikinci toplantısında aşağıdaki konularda alt komisyonlar oluşturmuş ve bu alt komisyonlar 8 Ekim 2001 tarihi itibarıyla ilk toplantılarını yaparak başkan ve raportörlerini seçmişlerdir.

- Enerji Tasarrufu ve Enerji Verimliliği Alt Komisyonu
Bu komisyonun iki alt grubu bulunmaktadır:
  - a) Enerji Kullanımı Verimliliği ve Enerji Tasarrufu Grubu
  - b) Enerji ve Enerji Kaynakları Üretim, İletim ve Dağıtım Verimliliği Grubu
- Temiz Yakıt ve Yakma Teknolojileri Alt Komisyonu
- Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları Teknolojileri Alt Komisyonu
- İleri Enerji Teknolojileri Alt Komisyonu
- Nükleer Enerji Teknolojileri Alt Komisyonu

Temiz Yakıt ve Yakma Teknolojileri Alt Komisyonu tarafından düzenlenmiş olan "Akışkan Yataklı Kazan Teknolojilerine Dayalı Buhar/Elektrik Üretimi" konulu panel, 5 Aralık 2001 tarihinde TÜBİTAK'ta yapılmıştır. Türk linyitlerinin buhar/elektrik üretiminde randımanlı ve temiz olarak yakılmasını sağlayacak akışkan yataklı yakma teknolojilerinin tartışıldığı panele, Çin Halk Cumhuriyeti Tsinghua Üniversitesi Öğretim üyelerinden Prof.Dr. Yue Guangxi de konuşmacı olarak katılmıştır.

Alt komisyonlar çalışmalarını tamamlayarak 2002 Ocak ayı içinde raporlarını Çalışma Grubu Sekreteryasına sunacaklardır.

Alt Komisyon raporları ve bunlara dayanılarak oluşturulacak Çalışma Grubu raporu aşağıdaki başlıkları içerecektir:

- BTYK Kararındaki ilkelere uyan teknolojilerin belirlenmesi ve tanımı
- Bu teknoloji alanlarında Türkiye açısından yakın, orta ve uzun vadede yürütülmesi gerekli görülen AR-GE etkinlikleri
- Bu etkinliklerin, bir program içeriğinde, kapsam ve öncelikleri
- Öngörülen AR-GE etkinliklerinin yürütülebilmesi için gerekli altyapı ve kaynak gereksinimi
- Etkinliklerin yürütüleceği mevcut kurumlar veya gerekebilecek yeni kurumlaşmalar
- Teknoloji transferi gereksinimleri

Karar No	: 2000/6
Karar Konusu	: Deprem Araştırmalarının Koordinasyonu
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: Maliye Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, İTÜ, ODTÜ, Boğaziçi Üniversitesi, DPT, TÜBİTAK, DzKK SHOD
Gelişmeler:	<p>17 Ağustos 1999 Marmara Bölgesi Depreminin ardından, depremle ilgili araştırma çalışmalarının koordinasyonu, Başbakanlık tarafından TÜBİTAK'a görev olarak verilmiştir. Daha sonra gerçekteştirilen 5. ve 6. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu toplantılarında, konu gündeme gelmiş ve bu alandaki koordinasyon görevinin TÜBİTAK tarafından yürütülmesi karara bağlanmıştır. 13 Aralık 2000 tarihli 6. ve son BTYK toplantısında, “Varolan Yapıların Deprem Güvenliğinin Değerlendirilmesi ve Güçlendirilmesi Projesi ile Merkezi Sismik Ağ ve Ulusal Sismolojik Veri Bankası Oluşturulması Projesi ve diğer büyük ölçekli deprem projeleri için 20 Aralık 1999 tarihli BTYK toplantısında öngörölmüş olan 5 milyon dolarlık ek kaynağın TÜBİTAK'a aktarılması konusunun Yüksek Planlama Kurulu'nda ivedilikle ele alınmasına” karar verilmiştir. Bu ödeneğin tahsis edilmesi konusunun Yüksek Planlama Kurulu gündemine alınması önerisi Başbakanlığa sunulmuşsa da henüz sonuç alınabilmiş değerildir.</p> <p>Bununla birlikte, bu alandaki çalışmalar (özellikle yapı güvenliği konusundaki projeler) TÜBİTAK kaynaklarının elverdiği ölçüde yürütölmektedir.</p> <p>Deniz Çalışmaları:</p> <p>Uluslararası projeler kapsamında, bugüne kadar beş yabancı gemi Marmara Denizi'nde, çeşitli yöntemlerle jeolojik ve jeofizik ölçümler yapmış, örnekler almış ve denizaltı video çekimleri gerçekteştirmiştir. 2000 yılında Le Suroit ve Odin Finder gemilerinin (Eylöl ve Kasım 2000) Marmara Denizi'nde başlatmış oldukları çalışmalara ek olarak, 2001 yılında da Urania (Haziran 2001), Nadir ve Marion Dufresne gemileri (Ağustos ve Eylöl 2001) ile MTA Sismik-1 gemisi (Ağustos 2001) önemli çalışmalar yapmıştır. Diğerlerinden çok farklı olarak Marion Dufresne gemisinin deniz dibinden aldığı karot örnekleri ile Nadir gemisinin yaptığı, 10 km derinliğe kadar inen derin sismik çalışmaları Marmara Denizi depremselliğinin anlaşılmasına ışık tutmuştur. Bu girişimlerde alınan verilerin değerlendirilmesi tamamlandığında Marmara Denizi, dünyada depremselliği en iyi çalışılmış bölgelerden biri durumuna gelecektir.</p> <p>Yapı Güvenliği Çalışmaları:</p> <p>Mevcut yapıların deprem güvenliğinin belirlenmesi ve bunların yeterli deprem güvenliğine kavuşturulması için, ölkemiz koşullarına uygun metodolojiler geliştirilmesi konusundaki geniş kapsamlı iki NATO Sfp (Barış için Bilim) projesi başlatılmış olup çalışmalar sürdürölmektedir. ABD, Yunanistan ve Makedonya'dan da çeşitli araştırmacıların katıldığı bu çalışmalar Mayıs 2001 ayı içinde Antalya'da yapılan bir çalıştayda planlanmıştır.</p>

Bu projelerin sağlıklı bir biçimde ve yurdumuzun önde gelen üniversitelerden öğretim üyelerinin de katılımı ile yürütülebilmesi amacıyla, Orta Doğu Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü içinde bir TÜBİTAK Araştırma Ünitesi kurulmuş olup NATO projelerine sağlanması gerekli olan ulusal kaynak çerçevesi içinde TÜBİTAK tarafından desteklenmektedir. TÜBİTAK proje destekleme ölçüleriyle çok büyük bütçeli olduğu söylenebilecek olan bu ünite giderlerinin, BTYK kararı uyarınca deprem araştırmalarına ayrılması beklenen kaynaktan karşılanması planlanmışsa da, bu kaynak henüz tahsis edilmediğinden, ünite şimdilik TÜBİTAK kaynaklarından finanse edilmektedir.

Ulusal Deprem Konseyi Çalışmaları:

2000 yılı içinde kurulmuş olan Ulusal Deprem Konseyi, görev alanında bulunan konulardaki çalışmalarını sürdürmüştür. Konsey çalışmaları “Depremden Korunma Ulusal Stratejisi” üzerinde yoğunlaşmıştır. Kısa sürede tamamlanarak ilgililere sunulabileceği umulan bu dokümanda, depremle ilgili olan pek çok alanda durum değerlendirmesi yapılarak, deprem zararlarının enaza indirilmesi doğrultusunda yapılması gerekenlerle ilgili önerilerin sunulması amaçlanmaktadır.

Karar No	:	97/09
Karar Konusu	:	Ulusal AR-GE Bütçesi Oluşturulması
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	:	Maliye Bakanlığı, YÖK, DPT, TÜBİTAK

Gelişmeler:

Ülkemizde AR-GE faaliyetlerini desteklemek amacıyla ulusal gelirden ayrılan payın dünya ölçeklerine göre oldukça düşük olduğu bilinmektedir. Bu durumda ayrılabilen kısıtlı kaynakların verimli biçimde kullanılması daha da önem kazanmakta ve bu bağlamda AR-GE desteklerinde tekrarların önlenmesi, proje seçme, izleme ve değerlendirme süreçlerinin bütünlük içinde ve etkin yöntemler kullanarak yürütülmesi, araştırma yapan kurumlar arasında verimli bir işbirliği sağlanması gereği ortaya çıkmaktadır. Bu görüşler dile getirildiği her toplantıda benimsenmiş olmasına ve BTYK gündemlerinde sürekli olarak yer almasına karşın, bugüne kadar uygulanmasına işlerlik kazandırılmamıştır.

Üniversitelere yönelik AR-GE destekleri bilindiği gibi üç yoldan karşılanmaktadır:

- TÜBİTAK projeleri
- DPT-Üniversitelere Ait İleri Araştırma Projeleri (ÜİAP)
- Üniversite Araştırma Fonu Projeleri (AFP)

Kuruluş Yasasıyla verilen görevleri doğrultusunda, AR-GE projelerinin değerlendirilmesi ve izlenmesinde evrensel anlamda geniş bir deneyime ve bu çalışmaların gerektirdiği gelişmiş yöntemlere, örgütlenmeye, danışman havuzuna ve altyapıya sahip olan TÜBİTAK, toplam bütçe bakımından bu üç program arasında en küçüğünü yürütmektedir. Halen DPT tarafından yürütülmekte olan Üniversitelere Ait İleri Araştırma Projeleri ise bu üç destek türünden en büyük paya sahip olanıdır. Desteklenecek DPT projelerinin seçiminde bir süredir TÜBİTAK'dan görüş alınıyor olsa da, DPT'nin kuruluş amaçları doğrultusunda bu süreçte planlama ve yatırım ögelerine öncelik vermesi nedeniyle, iki kuruluşun proje değerlendirme anlayışları farklı olabilmektedir. DPT tarafından verilen desteklerin TÜBİTAK'ın değerlendirmeleri ile çoğu zaman uyuşmaması bir yana, bu projelerin bütünlük içinde izlenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi söz konusu olamamaktadır.

Üniversite araştırma fonu projelerinin seçimi, izlenmesi ve değerlendirilmesi gibi uygulamalar ise tümüyle üniversitelerin kendi anlayışları çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bu alanda bazı üniversitelerin başarılı uygulamalar yaptıkları bilinmektedir.

Bununla birlikte bu üç kaynaktan alınan projeler arasında tekrarların olduğu, projelerin izlenmesi ve sonuçlarının değerlendirmesinin bazı durumlarda yetersiz yapıldığı, bazı durumlarda ise farklı standartlar ve ölçütler uygulandığı görülmektedir. AR-GE destekleri için ayrılan kamu kaynaklarının en verimli biçimde kullanılabilmesi ve araştırmacı kurum ve kuruluşlar arasında etkin bir iletişim ve işbirliği ortamının yaratılabilmesi amacıyla, bu kaynakların tek elden koordine edilmesi kuşkusuz en sağlıklı yaklaşımdır. Bu koordinasyon aynı zamanda, dağınık araştırma potansiyelinin belli konulara odaklanmasını sağlayarak, Avrupa Birliği Çerçeve Programları'na katılmanın önde gelen koşulu olan mükemmeliyet merkezlerinin oluşturulması için de zorunlu görülmektedir.

Bu görüşün YPK tarafından da paylaşılması ile DPT-Üniversitelere Ait İleri Araştırma Projeleri (UİAP) adlı program 1991 yılında alınan bir kararla (YPK'nın 31.07.1991 gün ve 91/T-64 sayılı kararı) TÜBİTAK araştırma projeleri ile birleştirilmek üzere durdurulmuş ve bu program için ayrılan 1992 yılı kaynağı da TÜBİTAK'a transfer edilmiştir. 1992-1993 yılları arasında sürdürülen bu Birleşik Ulusal Araştırma Desteği Programı, başarılı olmuşsa da bu uygulamaya 1993 yılı ortasında bir diğer YPK kararı ile (YPK'nın 10.09.1993 gün ve 93/67 sayılı kararı) son verilmiştir.

Bu soruna bir çözüm arayışı içinde, konu 3 Şubat 1993 tarihli BTYK toplantısının gündemine getirilmiş ve bir “Ulusal AR-GE Bütçesi Oluşturulması” karara bağlanmıştır. Bu karara rağmen Ulusal AR-GE Bütçesi'nin oluşturulamaması sonucu, bir ara çözüm olarak, DPT yönetimindeki UIAP projelerinin seçiminde TÜBİTAK'ın ön değerlendirme yapması uygulamasına geçilmiştir.

Bu uygulamanın istenen sonucu vermeyeceği görülerek konu daha sonra BTYK'nın gündemine yeniden getirilmiş, üniversitelerde yürütülen AR-GE projelerinin seçimi, izlenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesinde eşgüdüm sağlamak amacıyla, YÖK, DPT ve TÜBİTAK üst düzey yetkililerinden oluşan bir Yönlendirme Kurulu kurulması 25 Ağustos 1997 günlü BTYK toplantısında kararlaştırılmıştır. Bu amaçla, projelerin TÜBİTAK tarafından değerlendirmesini öngören bir protokol imzalanmışsa da, bu kararlara da işlerlik kazandırmak mümkün olmamıştır.

1993 yılındaki BTYK toplantısında alınan karardaki ana hedefe geçici ara çözümlerle ulaşılamayacağı yıllar içindeki uygulamalarla anlaşılmasından sonra, 1999 yılı BTYK toplantısında 1993 yılı kararına dönüş olarak nitelendirilebilecek yeni bir karar gündeme getirilmiştir. 20 Aralık 1999 günlü toplantısında, BTYK AR-GE çalışmaları için ayrılabilen kaynakların verimli biçimde kullanılabilmesi amacıyla, bir “Ulusal AR-GE Bütçesi Oluşturulması”ni yeniden prensip olarak kabul etmiş ve Üniversitelere Ait İleri Araştırma Projeleri bütçe ve yönteminin TÜBİTAK'a aktarılması konusundaki görüş ayrılıklarının giderilerek uygulamanın 2000 yılında başlatılabilmesi için DPT, YÖK ve TÜBİTAK arasında anlayış birliğinin sağlanması ve Maliye Bakanlığı'nın da katılımıyla gereğinin yapılması için ilgili kurum yetkililerinin bir araya gelerek bir çözüm yöntemi geliştirmelerini ve oluşturulacak karar tasarısının izleyen BTYK toplantısına getirilmesine öngörmüştür. Yapılan çeşitli girişimlere karşın bu doğrultuda bir ilerleme sağlanamamış ve 2000 yılı BTYK toplantısına bir öneri götürülememiştir. Bu durum halen devam etmekte olup, yaklaşık on yıldan bu yana sürdürülmekte olan, AR-GE desteklerinin verimli kullanımını teminen proje seçimi, izlenmesi ve değerlendirmesi süreçlerinde ortak bir anlayışın geliştirilmesi gayretleri bugüne kadar somut bir sonuç vermemiştir.

Karar No : 97/17

Karar Konusu : Ulusal Havacılık ve Uzay Çalışmaları Konseyi'nin Kurulması ve Ulusal Uzay Politikasının Hazırlanması

Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar : Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı, Maliye Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, TÜBİTAK

Gelişmeler:

2 Mart 2001 tarih ve 2001/2127 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, Türk Uzay Kurumu'nun (TUK) oluşturulmasına ilişkin olarak hazırlanacak yasa taslağı ve teşkilatlanma çalışmalarında Hava Kuvvetleri Komutanlığı koordinatör olarak görevlendirilmiştir. Kurumumuzun da katıldığı toplantılar Hv.K.K.lığı koordinatörlüğünde devam etmekte olup, hazırlanacak yasa taslağının mümkün olan en kısa sürede TBMM'ne sunulması beklenmektedir.

IV. Sonuçlanan Konular

- 99/01** AR-GE Yardımı Kapsamının Genişletilmesi
- 97/04** Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Yasası'nın Çıkarılması
- 97/06** Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanındaki Araştırmaların Desteklenmesi ve Teşviki
- 97/21** Temiz Ürün-Temiz Üretim, Çevre Dostu Teknolojiler Alanına Yönelik Politika Araştırmaları ve Ulusal Politikanın Belirlenmesi; Belirlenen Politikaların Hayata Geçirilmesi
- 97/22** Deniz Bilimleri; Denizlerden ve Denizaltı Zenginliklerinden Yararlanma Teknolojileri Alanına Yönelik Politika Araştırmaları ve Ulusal Politikanın Belirlenmesi
- 97/23** Ulusal Yenilik Sistemini Tanımlamaya ve Teşvike Yönelik bir Ön Değerlendirme Projesi

Karar No	: 99/01
Karar Konusu	: AR-GE Yardımı Kapsamının Genişletilmesi
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: Hazine Müsteşarlığı, DTM, TÜBİTAK, KOSGEB, TTGV
Gelişmeler:	<p>20 Aralık 1999 tarihli BTYK toplantısında alınmış olan AR-GE yardımı kapsamının genişletilmesi kararı gereği DTM ve TÜBİTAK tarafından hazırlanan değişiklik önerileri, Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 29.01.2001 tarihli ve 2001/3 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve 10.02.2001 tarihli ve 24314 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.</p>

Karar No	: 97/04
Karar Konusu	: Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Yasası'nın Çıkarılması
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Gelişmeler:	<p>TBMM'nde 26/06/2001 tarihinde kabul edilen Teknoloji Bölgeleri Yasası, Cumhurbaşkanlığı'na onaylanmış ve 06/07/2001 tarih ve 24454 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.</p>

Karar No	: 97/06
Karar Konusu	: Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanındaki Araştırmaların Desteklenmesi ve Teşviki
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: YÖK, TÜBA, TÜBİTAK
Gelişmeler:	<p>Sosyal ve beşeri bilimler alanları için 2000 yılında başlatılmış olan proje destek programı kapsamında, altısı 2000 yılında, on ikisi 2001 yılında başlamış olan toplam on sekiz proje desteklenmektedir. Program sosyal bilimciler tarafından kabul görmüş olup, başvuru ve desteklenen proje sayıları giderek artmaktadır. Böylece uygulama yerleşmiş ve karar amacına ulaşmıştır.</p>

Karar No	: 97/21
Karar Konusu	: Temiz Ürün-Temiz Üretim, Çevre Dostu Teknolojiler Alanına Yönelik Politika Araştırmaları ve Ulusal Politikanın Belirlenmesi; Belirlenen Politikaların Hayata Geçirilmesi
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, DPT, Hazine Müsteşarlığı, DTM, TAEK, TÜBİTAK, DİE, TSE, TTGV
Gelişmeler:	<p>Karar gereği “Bilim-Teknoloji-Sanayi Tartışmaları Platformu” altında oluşturulmuş olan “Temiz Ürün-Temiz Üretim, Çevre Dostu Teknolojiler” Çalışma Grubu, konuyu Sanayi, Ulaştırma, Enerji, Tarım ve Turizm sektörleri için incelemiştir. Bunlardan Sanayi Sektörü Raporu daha önce tamamlanmış olup, 20 Aralık 1999 tarihli BTYK toplantısında sunulmuştur.</p> <p>Ulaştırma sistemini oluşturan karayolu, demiryolu, havayolu, su yolu ve boru hattı ulaştırmalarının çevre üzerindeki etkilerinin (başta hava kirliliği olmak üzere gürültü kirliliği, trafik güvenliği ve kazalar) incelenerek, bu etkilerin en aza indirilmesine yönelik teknolojilerin, planlama ve mevzuatla ilgili önlemlerin “sürdürülebilir ulaşım” yaklaşımı içinde belirlendiği Ulaştırma Sektörü Raporu tamamlanmıştır ve basım aşamasındadır.</p> <p>Diğer sektörler için yapılan çalışmaların sonuçları, 2000/1 Kararı gereği başlatılmış olan “Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları: 2003-2023 Strateji Belgesinin Hazırlanması” çalışması kapsamında değerlendirilecektir.</p>

Karar No	: 97/22
Karar Konusu	: Deniz Bilimleri; Denizlerden ve Denizaltı Zenginliklerinden Yararlanma Teknolojileri Alanına Yönelik Politika Araştırmaları ve Ulusal Politikanın Belirlenmesi
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: TÜBİTAK, TTGV
Gelişmeler:	<p>Karar gereği, “Bilim-Teknoloji-Sanayi Tartışmaları Platformu” altında oluşturulmuş olan Çalışma Grubuna bağlı</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deniz Jeolojisi, Jeofizik Araştırmaları ve Depremsellik, • Bütünleşik Kıyı Yönetimi, • Seyir ve Seyir Emniyeti, • Deniz Kirliliğinin Önlenmesi, • Deniz Canlı Kaynakları, • Denizaltı Maden ve Enerji Kaynakları ve Endüstriyel Hammaddeler, • Ekosistem ve İklimsel Değişim <p>Alt Grupları, kendi alanlarındaki ulusal politikalar ile kısa, orta ve uzun dönemli öncelikleri belirledikleri raporlarını tamamlamışlardır.</p> <p>Raporlar, Çalışma Grubu Koordinatörü ve sekreteryası tarafından yürütülen redaksiyon çalışmalarının tamamlanmasından sonra, yayımlanarak ilgili kurum ve kişilere dağıtılacaktır. Alt Grup Raporlarındaki tespit ve önerileri içeren yönetici özeti BTYK toplantısı dokümanında yer almaktadır.</p>

Karar No	: 97/23
Karar Konusu	: Ulusal Yenilik Sistemini Tanımlamaya ve Teşvike Yönelik bir Ön Değerlendirme Projesi
Sorumlu ve İlgili Kuruluşlar	: TÜBİTAK, DİE, KOSGEB, Türk Patent Enstitüsü, TTGV
Gelişmeler:	<p>2000 yılı sonlarında tamamlanmış olan Projenin sonuçlarını da kapsayan “<i>Ulusal Yenilik Sistemi: Türkiye İmalat Sanayiinde Teknolojik Değişim ve Yenilik Süreçleri</i>” Raporu yayımlanarak, Sanayi ve Ticaret Odaları, TMMOB, Şemsiye Sanayi Kuruluşları, TÜBİTAK ve TTGV’den AR-GE desteği alan firmalar, ilgili devlet kuruluşları ve araştırmacıları kapsayan yaklaşık 1000 adrese dağıtım gerçekleştirilmiştir.</p>